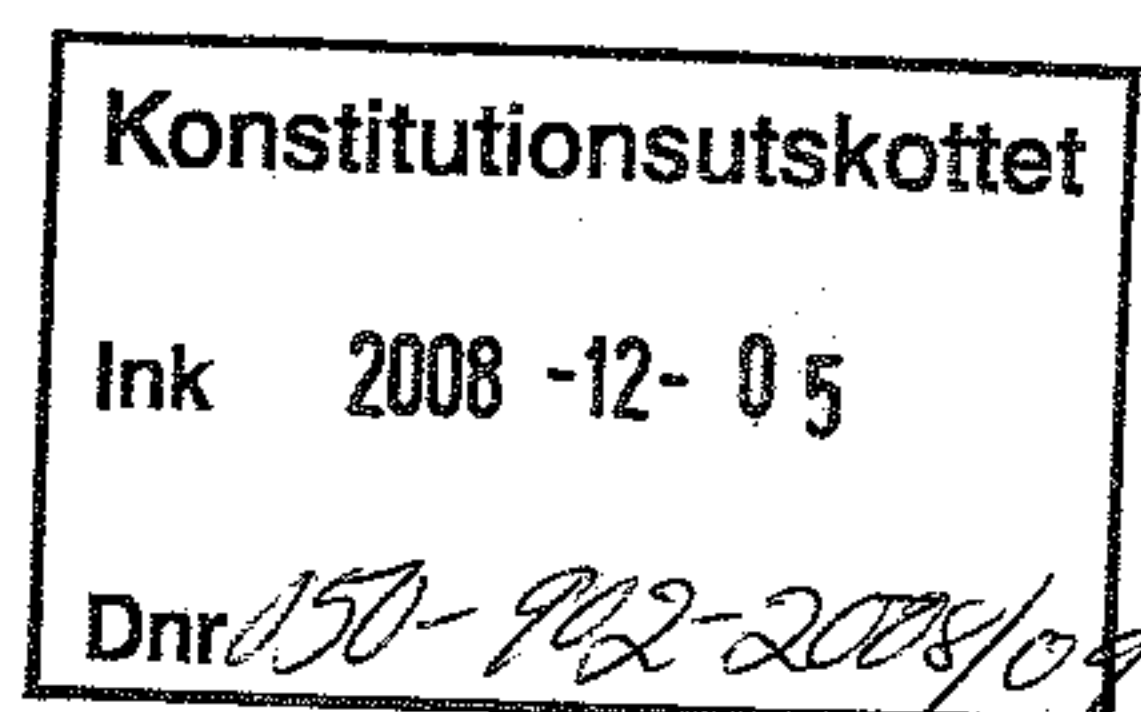

Stockholm 2008-12-05

Begäran om granskning av regeringens hantering av forskningsmedel

Undertecknad begär att riksdagens konstitutionsutskott granskar regeringens hantering av forskningsmedel.

I budgetpropositionen för 2009 saknas en fullständig utfördelning av forskningsmedel på respektive lärosäten. En del av medlen ligger i ett särskilt anslag för senare utfördelning i samband med forskningspropositionen (2008/09:50). I den finns visserligen ett förslag till en "sammanställning" av en sådan fördelning men utan att riksdagen får ta ställning till den då hemställanspunkter saknas. Det innebär att forskningspropositionen egentligen är en skrivelse.

Beslutandemakten flyttar från riksdagen till regeringens regleringsbrev. Detta innebär att högskolor och universitet inte vet vad som kommer att gälla då regeringen kan ändra fördelningen i det kommande regleringsbrevet.

Detta är ett sätt att söka kringgå de bestämmelser som finns kring hur statens medel får användas (RF 1:4, RF 9:2 och RF 9:3) och istället försöka flytta beslutanderätten över fördelningen av forskningsmedel från riksdagen till regeringen.

På grund av regeringens ofullständiga beredning av ärendet blir riksdagens budgetbeslut därmed inte fullständigt i den mening som avses i budgetlagen och riksdagsordningen. Om detta har ett enigt finansutskott redan uttalat sig på följande sätt:

"Forskningsstatsningen består av flera delar, exempelvis medel till forskningsråd men också direkta stöd till lärosäten. Hur statsningen på forskning ska fördelas mellan de olika lärosätena framgår dock inte av budgetpropositionen. I stället skriver regeringen att fördelningen kommer att presenteras i forsknings och innovationspropositionen som planeras att överlämnas till riksdagen senare under hösten. För att medlen till lärosätena ska ingå i budgetpropositionen trots att de inte är fördelade har regeringen preliminärt lagt 1 215 miljoner kronor på en anslagspost, nr 17, på anslaget 2:56 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. Denna anslagspost omfattar därmed cirka hälften av forsknings- och innovationssatsningen. I budgetpropositionen finns således specificerade anslag för de olika lärosätena, men eftersom propositionen också innehåller en ospecificerad forskningssatsning ger anslagen inte en fullständig bild av fördelningen mellan lärosäten. De samlade anslagen till ett lärosäte utgörs dels av anslaget till just detta

lärosäte, dels av en andel av de 1,2 miljarder kronor som regeringen avser att precisera i den kommande forskningspropositionen.

Finansutskottet anser att regeringens förslag att anvisa anslag för universitet och högskolor men samtidigt, bredvid dessa anslag, lägga en ospecificerad post för forskning är en olycklig lösning eftersom de anslag som riksdagen anvisar i budgeten endast ger en partiell bild av den samlade medelsfördelningen mellan lärosäten.

Det kan också anses att den valda modellen står i konflikt med kravet att budgetpropositionen ska vara fullständig. Denna princip slås fast i riksdagsordningens 3 kap. 2 § där det framgår att en proposition som påverkar statens inkomster eller utgifter kommande år endast får lämnas efter budgetpropositionen om regeringen bedömer att det finns synnerliga ekonomiskpolitiska skäl. En ordning där regeringen, av vilket skäl det vara må, inte preciserar anslagens användning eller fördelning utan i stället föreslår ramar för breda ändamål som sedan preciseras genom regeringsbeslut, minskar riksdagens inflytande över medelstillsdelningen och försvagar budgetens funktion som styrmedel. Finansutskottet vill understryka principen att budgetpropositionen ska vara fullständig och att anslagens ändamål ska vara tydligt angivna.”¹

Det finns anledning för konstitutionsutskottet att granska hur regeringen avser hantera forskningsmedlen för 2009. Finns det till exempel tillräckligt lagstöd för att i regleringsbrev till respektive lärosäten dela ut pengarna? Går det för regeringen att under löpande budgetår flytta forskningsmedel mellan lärosäten utan riksdagsbeslut?

Detta är i så fall en nyordning som konstitutionsutskottet bör uttala sig om lämpligheten av. Enligt min uppfattning är det klart i strid med både bokstaven och andan i den finansmakt som enligt regeringsformen tillhör riksdagen.

Marie Granlund (s)

¹ Utdrag ur finansutskottets betänkande 2008/09:FiU1 sid. 64-65